

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre . . .	8 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egészévre . . .	12 .			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Vidékre Negyedévre . . .	5 .			
Egészévre . . .	20 .			

ROSTA.

Nincs a világon se jó, se rossz: gondolkodás teszi azzá. Ez a hamleti mondás pár száz esztendő óta sokat forgott emberek ajkán, bölcsék elméjében: de máig se kopt el.

Arra azonban senki se gondolt, hogy Shakspeare e híres tételét a hazafiságra is alkalmazni lehetne. Mert a mi a hazának rossz: attól minden hazafi egyformán borzad. Viszont a mi a hazának jó: azt mindenki egyformán kívánja.

De lám minálunk ugy kifordult sarkai-ból a világ, hogy a nagy zökkenés után a *káröröm*: politikai tőke lett.

Egyre halljuk a káröröm nevetését, hogy lám megmondtam Andrassy Ducit ne higgy a németnek!

Pedig azon, hogy Bécs süket és vak, hálátlan és alkotmánytörő, makaes és önző, nekünk magyaroknak csak sirni van okunk.

* * *
Megenyhült az idő, Rügyek bontakoznak, bizsereg a föld, röpköd a napsugár. Holnap már beköszönt a kikelet hónapja, március.

A mező, a folyó megszabadul jégpáncéljától. A tavasz első hónapja azonban mást is jelképez a magyarnak, nem csupán a természet ébredését. Március nekünk a szabadságot jelképezi.

Ezen a téren azonban még nagyon szibériai a hangulat. A nemzeti kísérlet beflagyott. Bécs nem enged. De azért ne tessék megjedni!

Hiszen ismerik ugy-e a szél és a nap meséjét? A vándor köpenyét le akarta fujni a szél. De bizony minél jobban dühöngött, annál erősebben fogta köpenyét a vándor. Kisütött aztán a nap. A vándor izzadni kezdett és önként ledobta köpenyét.

Igy lesz a dolog Béccsel is. Csak várjunk. Majd kisüt a napsugár és hiába gom-bolkozik be, hiába burkolózik köpenyébe a rideg Bécs . . . majd a márciusi nap leszedi róla a köpenyt.

* * *
Egy hét óta sűrűn irogatnak a budapesti lapok a Nemzeti Színház ama tervéről, hogy a Népszínház is magához köti, állami intézette teszi s annak tágasabb színpadán fogja előadni a nagy remekműveket, a mozgalmas történeti játékokat.

Szerencsére ebből a jámbor tervecskéből semmi sem lesz.

De ha már szóba került ez a Zuboly szellemü gondolat, nem árt a Nemzeti Színházról egyet mást elmondani.

Nem a színpad kiesi ott, hanem a színészek kicsinyek. És nem arra kellene törekedni, hogy egy színpad helyett kettőn minél többfelét játszanak, hanem megfordítva épen az a Nemzeti Színház feladata, hogy szabaduljon meg az alantos, divatos, tarka-barka műfajoktól és csak kétfélét adjon: eredeti műveket és világhírű klasszikusokat.

Hiszen még nincs is magyar színműirodalom. . . Ezt teremteni kellene jóformán a semmiből. . . Elszomorító, hogy e nagy feladatot nem látják s a szomszéd portáján söpörgetnek. . .

Soha! . . . Mindörökké! . . .

— febr. 28.

Csend van. Szomorú csend. Magyar államférfiak egyelőre nem utazgatnak Budapestről Bécsbe és vissza, a magyar alkotmányos önállóság csufjára.

Az ujságok teli vannak sejtelmekkel, jóslatokkal. A képviselők elszéledtek az országba. A kik a fővárosban maradtak, a Kossuth Lajos utcán sétálgatnak vagy a vezérő bizottság ülésein és a pártkörökben tanácskoznak. Miről szól az ének? Senki se hallja tisztán. Találgatják a hangokat a kívülállók. Pedig nem titok. Világosan kifejezi a mostani állapotot egy régi Bajza-vers: Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény! . . .

Ezt érzi a nemzet is idekint a szabad természetben, a magyar ég alatt. Érzi a nemzet és békétlenkedik. A lelke háborog; de még nem törnek ki a hullámok. Még csak belül fáj a vérző seb; nem szivárognak elő piros cseppjei.

Azonban a nemzet nemsokára meg fog döbbenni, össze fog rázkódni; mert rettenetes világosság fog feléje áradni.

Nem a hajnal, nem a fölkelő nap világossága; hanem olyan mint a mikor felgyújtják a falut és egyszerre lángba borul minden ház, égnak a kazlak, a gazdasági épületek, ég a templom, az iskola és az irtóztató zsarátnok biborral önti el az égboltozatot.

Nemsokára ugyanis ki fog derülni, hogy a bécsi makaesság sokkal veszedelmesebb, mint a milyennek látszik.

Mert nem igaz, amit híresztelnek s a mit a nemzet nagy többsége hisz, hogy a *katonai* kérdések sziklája gördült a kibontakozás útjába. Ennél sokkal sulyosabb a baj. A katonai ellenállás szikláját szét lehetne idővel zuzni, apró darabokra törve el lehetne hordani az utból. Hanem a *gazdasági* kérdés az igazi akadály. Szó sincs róla ugyanis, hogy Ausztriától való gazdasági különválásunkat Bécs megengedje.

És ez a valódi alkotmányos veszedelem!

Mert jóllehet kétségtelen, hogy olyan örült buta nemzet nem lehet a világon, mely *nyelvét* megtagadja s ennél fogva képtelenség föltenni a magyar nemzetről, hogy törvényben a királyi felségjogok közé írta volna azt, hogy a magyar hadsereg nyelve más is lehessen, mint magyar; — de mégis vannak, akik a törvény homályos kifejezéseit úgy értelmezik, hogy felségjog a vezényleti nyelv megállapítása a hadseregben.

Ez tehát vitás kérdés, Bár a nemzetnek van igaza; de a *törvény* ezt nem fejezi ki elég világosan.

Ebben a kérdésben ennél fogva míg Klopfi felől az hangzik, hogy: Soha! a magyar nemzet józan esze, természetes gondolkozása, azt sugallja, hogy: Mindörökké! De még tart a két jelszó tuskódása.

Am a *gazdasági* kérdésben nem így áll a dolog. A törvény világosan, félre nem érthető, félre nem magyarázható módon kimondja, hogy Magyarország tíz évről tíz évre gazdasági kiegyezést köthet. De *nem köteles* kötni! Anyyira nem köteles, hogy már nem is kötött és Magyarország *ma már jogilag* a külön vámterület alapján áll. Csak *gyakorlatilag* halasztotta el az *életbe léptetését* 1907-ig. Erről *törvény* is van; törvény, melyet a király szentesített és ezzel azok közé a törvények közé iktatott, melyeket koronázási esküje szerint *megtart* és *másokkal is megtartat*.

Ezt a fenálló törvényünket kijátszották, semmibe se vették. Németország már be is cikkelyezte a kereskedelmi szerződést, melyet Ausztriával és Magyarországgal kötött. Ez a szerződés

Hungária kávéház

a helybeli és vidéki intelligencia találkozó helye, hol minden kedd, csütörtök, szombat és vasárnap nagy zeneestély tartatik felváltva MAGYARY TESTVÉREK, RÁCZ KÁROLY és FIA zenekarai által.

Kitűnő kávéházi italok.
Hideg buffet.
Saját termésti borok.

Kiváló tisztelettel: **Weichinger Károly.**

1917-ig, tehát még tizenkét esztendeig fentartja a vámterületi közösséget Ausztria és Magyarország között.

Már ez magában is nagy sérelem Magyarország meg van fosztva önrendelkezési jogától, melyre őt alkotmány, sőt külön ebben a kérdésben alkotott és királyi szentesítéssel megerősített törvénye felhatalmazza.

De Bécs még ezzel az arcultással sem elégszik meg. Nem azt mondja, hogy 1917-ig nem bontható fel a vámközösség, hanem nyersen, ridegen azt vágja arcunkba hogy: *Soha!*

Az már most a kérdés, hogy beenyugodhat-e a magyar nemzet ebbe a törvenytelenségbe? *Soha!* A magyar nemzet egyetemes kötelessége hangoztatni a tiltakozó szót: *Mindörökké* szent és sérthetetlen a nemzet joga, alkotmánya.

Amikor tehát a nemzeti jogfolytonosság ellen ily merénylet készül, a mikor Bécs le akarja dönteni a törvényuralmát Magyarországon, meg kell szünni minden pártoskodásnak és végig kell riadni a hazán a nemzeti jelszónak:

— Magyarország *mindörökké* független állam marad! Alkotmányos jogait elkobozni *soha* nem enged!

A katonai vívmányok

febr. 28.

Katonai kézből kapjuk e sorokat:

Ő felsége a hírek egyezése szerint a katonai engedmények dolgában tagadó álláspontra helyezkedett. E sorok feladata az elmentétek kiegyenlítése, vagyis annak kimutatása, hogy a függetlenségi párt — elvei főntartásával — milyen módon tehetne hasznos szolgálatot a katonai téren:

a) A már megígért újítások keresztülvitelének sürgetésével és kivitelük ellenőrzésével.

b) Némely bővítéssel a katonai nevelésügy terén.

c) A hadsereg ellátása s felszerelése dolgában a kvóta ránk eső részének teljes kihasználásával.

Az első pontban ígért újítások, biztos értesüléseim szerint, nem haladnak, a zászló-, jelvény- és címerkérdés megoldásához még hozzá sem kezdtek. Az igazságszolgáltatás reformja még mindig csak óhaj s benne a magyar nyelvet megillető jogos követelésnek még eddig semmi határozott formájú eredménye nincs.

A magyar honos tiszték visszahelyezése, ez is biztos értesülés, megakadt s én nem tudom megérteni, miért szükséges hat-hétszáz magyar embernek osztrák ezredekben szolgálnia, holott annak fele bizonyos kivételes állások betöltésére teljesen elég lenne. Még most is minden gyakorlati ok nélkül elég magyar honos tiszt van besorozva osztrák csapatokhoz, saját óhajuk ellenére, míg a magyar csapatok osztrákokkal vannak tele. A hadügyminiszter adjon minden évben pontos névszerinti kimutatást az osztrák csapatokhoz beosztott magyar tisztokról, melyből kitűnjék az illető beosztásának szükségessége, különben az ellenőrzés kivilághat.

Megemlítem, hogy a magyar királyi testőrségben, mely a magyar nemesség áldozatkészségének köszönheti létét s magyar pénzen tartják fenn, nincs semmi jussa a német nyelvnek, valamint a magyar királyi

állami méntelepek katonai osztályában is visszaélés a német nyelv, tehát a honvédség kötelékébe kell azt osztani. A nevelésügy rendezésével a magyar nyelvnek a földrajz és történelem tanításában is érvényt kell szerezni és végre, hogy az összes tisztikarnak egészségesebb nézetei legyenek Magyarország és Ausztria közjogi viszonyáról, szükséges, hogy az akadémiák és kadétiskolák egyik felsőbb osztályában a közjogot alkotmányunknak megfelelőleg szintén magyar nyelven tanítsák.

De nézzük kissé közelebbről a katonai nevelés ügyét s lássuk, mit várhatunk annak a volt kormány alatt életbe léptetett reformjától és a magyar ezredeknek magyarokkal való ellátását illetőleg? E reformok célja az, hogy a magyarországi ezredek tisztikara idővel tulnyomólag magyar honos, nyelvünket teljesen értő emberekből álljon. A kérdés most az, hogy az intézetek reformja folytán elérhető ez, vagy nem? Ezt a célt szerintem, csak az esetben érnék el az intézetek, ha megvolna az intézetekbe belépő magyar és osztrák honos növendékek számának évi maximuma szabva, melyhez az alapot a magyar, illetőleg osztrák ezredek tisztis szükséglete adná meg, valamint a honvéd nevelőintézeteknek a honvédség számára már nem szükséges többlete. A főirányelv az volna, hogy huszonöt év lefolytával ez a reform már a törzstisztikar állományában is érezhetővé váljék. De a honvéd intézeteknek ez esetben évenként nem huszonöt ifjút kell a hadseregnek adnia, hanem mert a közös intézetek elég magyar honost nem produkálnak, annyit, a mennyit a honvédség állománya érdekeinek érintése nélkül át lehet adni. A hadügyminiszter utóbbi felhívása, melyet a honvédségminiszterhez intézett, ennek a célnak azonban *ellene dolgozik*, mert huszonöt honvédintézetet végzett tisztnek és kadétnak a hadseregbe való beosztásánál többet nem óhajt. Így sohasem fogjuk megérni a magyar ezredek magyar tisztikarát, már azért sem, mert az *utóbbi években újra tulnyomólag osztrák honosok tördülnek a közös katonai intézetekbe*, a hol a magyarnál annál könnyebben boldogulhatnak, mert semmi nyelvi nehézséggel megküzdniök nem kell. Pedig hol vagyunk még a magyar tisztikartól? Hiszen még a huszárezredekben is 30—40 százalék az osztrák tiszt s a gyalog és műszaki csapatokban felszökik 80—90 százalékra a számuk.

A magyarországi katonai intézetek tanárai és parancsnokai még tulnyomólag osztrákok, pedig nem áll, hogy nem lennének erre alkalmas magyar erők. Legalább is a katonai tárgyak előadására van elég magyar tiszt, míg a humanisztikus és reál-tárgyak tanárai polgáriak is lehetnének, a mint még évekkkel előbb ilyenek is voltak az akadémiákon. Már előre is felhívom az intéző köröknek figyelmét arra az eshetőségre, hogy a két évi szolgálat behozatala alkalmával reformálni kell előbb-utóbb az altiszti kart is, ezek nevelését szintén, valószínűleg Németország példájára, katonai intézetek fogják átvenni, mert az intenzívebb kiképzés és azzal járó nagyobb iskoláztatása a legénységnek nagyobb műveltségű altiszti kart követel s ez azonkívül a tovább szolgáló altisztek számának emelésével is fog járni. Ha az intézetek szervezése körül való hibáinkkal új fészkeket rakunk a német műveltségnek, akkor még a tősgyökeres ma-

gyar ezredek altiszti kara is idegen lesz s mi marad meg ez ezredek intelligens elemeiből magyarnak? Ausztria középiskoláinak összes előmenetelükben fönnaadt diákjai megrohanják a közösségnek ez új telepeit s a hadseregben a magyar nemzeti szellemnek összes zsenge hajtásait lerágják. Ezért tehát biztosítani kell az altisztek ekzisztenciáját azutánra is, mikor tizenkét évét leszolgálta és a polgári életbe kilép. Ausztriában félévi próbaszolgálat után biztos kenyeret kap a civiléletben a tizenkét évét szolgált altiszt, nálunk csak nagy protekcióval kap állást s a legtöbb családjával kétszáz koronás nyugdíjből tengődik. Hogy lenne kedve az intelligensebb magyar embernek arra, hogy az altiszti karban megmaradjon? Hiszen akárhány magyar altiszt megszerzi az osztrák honosságot, csak hogy Ausztriában álláshoz juthasson.

Harmadik követelésünk közgazdasági téren mozog s ez az, hogy a magyarországi hadtestek összes felszerelését Magyarország gyáraiban készítsék, hogy a kvótának ránk eső része az országban maradjon. A delegáció határozott gyöngeségére vall, hogy még ez unos-untig követelt jogos kívánalmainak sem tudott érvényt szerezni.

Itt igazán helyénvaló volna az energikus föllépés és a számadások pontos felülvizsgálása, hogy tisztán lássuk a magyar ipar pártolása hangoztatásának eredményét. Ha a Kossuth-párt a legközelebbi országgyűlési ciklusban csak ezeket ki tudja vinni, nagy nemzeti eredményt ért el s katonai programja többi pontjának érvényesítésére nyugodt lelkiismerettel várhatunk.

A nagy válság.

— febr. 28.

A felvonásközi szünet alatt a közönség is szóhoz jut és bírálja a darabot. Érdekes-e az eddigi felvonások bonyodalma? és mi lesz a vége? bukik-e a hős? vagy győzni fog?

E találgatások tereferéi közt születnek aztán oly balga ötletek, hogy például a mostani ellenzéki szövetség felbomlik és helyette más új szövetség alakul. És pedig: vagy a 67-esek szövetsége, tehát a néppárt és a szabadelvűpárt, Tisza és Bánffy egy kalap alatt; vagy a 48-asok szövetekezése a szabadelvűpárttal, a mi még mulatságosabb.

A valóság ellenben az, hogy a király egyáltalán nem szakította meg az érintkezést a többséggel. Valószínű, hogy legközelebb a király Budapestre utazik és itt folytatja a különböző pártállású férfiak meghallgatását. Így jut el aztán a kibontakozás útján Bánffy Dezsőig, a ki utóljára megy a királyhoz, de minden valószínűség szerint a válság befejezését fogja jelenteni.

A király Budapesten.

Bécsből jelentik nekünk, hogy a király a legközelebb újra kezdődő kihallgatások végett Budapestre fog utazni s a további tárgyalások már a budai várpalotában lesznek. Forrásunk az időt nem jelöli meg; de valószínű, hogy a hét végén a király már Budapestre érkezik. Beavatott helyen az a nézet, hogy a király szeretné a válság elintézését siettetni.

Uj kormány.

Míg a közvéleményben az a hit terjedt, el, hogy a válság még sokáig el fog hu-

szódni, más oldalról nekünk azt a nagyon megbízható hírt jelentik, hogy a jelenlegi ideiglenes kormány tagjai már készülnek a bucsuzkodásra s a király Budapestre utazása tulajdonképpen azt jelenti, hogy az új kormány kinevezése március 15-ike előtt megtörténik.

Kossuth Ferenc és Zichy Nándor.

A múlt héten lefolyt politikai tanácskozások sorában általánosan feltűnt Kossuth Ferenc hosszas értekezése gróf Zichy Nándorral, a néppárt vezérével.

Mint egészen megbízható forrásból jelenthetjük, ez a tanácskozás rendkívül fontos kérdés körül forgott. A szövetséget ellenzők pártjai ugyanis arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a legkisebb új törvénytelenség esetén az összes koalíciós pártok belépnek a függetlenségi pártba. A néppárt vezére Zichy Nándor nem képviselő, nem is tagja a vezérő bizottságnak. Ezért tartotta Kossuth Ferenc szükségesnek, hogy ezt a kérdést a néppárt vezérével külön is megbeszélje.

A megállapodást természetesen nem tudhatjuk. De ellenzéki körökben az a hír, hogy Zichy Nándor hozzájárult a néppártnak esetleges átlépéséhez a 48-as alapra.

A szabadelvűpárt a nemzethez.

Képviselői körökben azt beszélnek, hogy a szabadelvűpárt tizenhatos végrehajtó bizottsága hír szerint a szabadelvűpárt részére programot dolgoz ki, melynek alapján aztán manifesztumot intéz a nemzethez. A program állítólag erősen nemzeti jellegű lesz.

Ezt a hírt egyébként illetékes helyről még nem erősítették meg.

A Ház feloszlatása.

Szó volt a lapokban, hogy a király a képviselőházat bizonytalan időre elnapolja. Azt is emlegették, hogy házfelosztás lesz és ennek nyomán új választások következnek.

Mindez merőben alaptalan híresztelés. Mert a Házat exlexben elnapolni, feloszlatni nem lehet, nem is szabad, mert ezt a törvény határozottan tiltja.

Egyház és iskola.

Mozgalom a tanulók üdülése érdekében. A gondjainkra bizott ifjúságszeretete adja kezünkbe a tollat, azé az ifjúságé, mely a szorgalmi idő után üdülésre vágyik, vagy szorul, de szüleinek anyagi vagy egyéb viszonyai olyanok, hogy gyermekeiket nem küldhetik falura, erdőbe, hegyekre üdülni, vagy ha küldhetnék is, nincs oly személy, a kinek gondjára gyermeküket aggodalom nélkül bízhatnák.

Az országos középiskolai tanáregyesület elhatározta, hogy ezeken a bajokon segít, vagy ezt megkísérli. Emberséges és hazafias feladatra vállalkozott, mert tudjuk, hogy hazánk jövője ifjúságunknak erkölcsi és szellemi, de egyúttal testi erejétől és egészségétől is függ.

Az egyén egészségének fentartása, mondják a körültekintő Amerikaiak, alapfeltétele az állam egészséges gyarapodásának: minden haladás az egészség irányában egyértelmű gazdasági nyereséggel, de ez egészség egyúttal forrása a nemzet védő képességeinek.

Ifjúságunk ilyenmü üdülésének megvalósulna azonkívül az a szép eredménye is, hogy ha a tanulók évenként más más fűrdőben töltenének egy-két hónapot, a legideálisabb módon közvetlen szemléletből ismernék meg hazánknak különböző s természeti szépségeiben oly gazdag vidékeit.

Rég felismerte már a külföld ez ügynek fontosságát. Szinte megható az a hatalmas, emberbaráti mozgalom, mely Amerikában az ifjúságnak szünidei gondozása tekintetében megnyilatkozik. — Vetekednek egymással Svédország és Belgium is szünidei gyermektelepek felállításában és kirándulások szervezésében, s az állam e mozgalmakat töle telhetőleg pártolja.

Nálunk is van már kezdeményezés e téren, a fővárosban. Most a középiskolai tanulók érdekében akarja az országos tanáregyesület folytatni e mozgalmat. A szünidei fűrdőkonviktusokkal oly intézményt akar létesíteni, mely a létszámban arányított tanári felügyelet mellett jobb és jutányos ellátásban részesíti az ifjúságot.

A fűrdőkonviktusok ügyét a tanáregyesület kebeléből választott bizottság intézi, mely az iskolákat s a szülőket a fentiek mellett a következőkben tájékoztatja a tervezett intézményről:

1. A szünidei fűrdőkonviktusok célja, hogy a középosztálynak beteg, vagy üdülésre szoruló középiskolába járó fiúgyermekei részére tanári felügyelet mellett előre megállapított, megfelelő fűrdő és üdülőhelyeken jó és olcsó ellátást és gyógykezelést biztosítsanak.

2. Egyelőre az 1905-iki nyárra két ilyen konviktus van tervbe véve: Csizén (skrofulotikus gyermekek részére) és Bártfán klimatikus gyógyhely, ahol a tanulók egy-egy négyheti turnusban július és augusztus hónapban részesülhének teljes ellátásban, gyógykezelésben és felügyeletben, napi 3 koronáért. A vendéglős szerződésileg köteles lesz reggelit, ebédet és vacsorát, délelőtti és délutáni uzsonnát szolgáltatni jó minőségben és kellő mennyiségben.

A helybeli középiskolák alulirt igazgatói azzal a kérelemmel ajánlják az ügyet a t. szülők figyelmébe, hogy bővebb tájékozás esetleg fiuk részvételének bejelentése végett forduljanak az intézet igazgatóságához és pedig a központi szervező bizottság tájékoztatása végett minél hamarább.

Debrecen, 1905. február 25. Fazekas Sándor, az állami főreáliskola igazgatója, Dr. Jászay Rezső a kegy. r. róm. kath. főgimnázium igazgatója, Karai Sándor, az ev. ref. főgimnázium igazgatója, Orosz István, az ev. ref. tanítóképző intézet igazgatója, Szojka Gyula, a felső kereskedelmi- és a polgári iskola igazgatója.

Egyházmegyei közgyűlés. Az ev. ref. egyházmegye március 2-án tartja évi rendes közgyűlését tárgyai az egyházmegye múlt évi működéséről szóló jelentés, az új godnoknak és az állandósított tanítók esküvételére, az egyházkerületi képviselők megválasztása, a debreceni egyház egyetemi alapítványainak ügye, a szokás esperesi jelentések és több fontos egyházmegyei ügyek lesznek.

Az egyházmegye bírósága március hó 3-án az egyházi hivatal nagytanástermében ülést tart, melyen egyházmegyei kölcsönök és peres ügyek kerülnek tárgyalás alá.

— **Törlesztéses kölcsönök** ügyében eljáró bizottság holnap délután Vecsey Imre elnöklete alatt ülést tart, az egyházi hivatal tanástermében.

Villamos vasut és világítás.

A kiküldött bizottság ülése.

— febr. 28.

A helyi vasut villamossá alakítása tárgyában tegnap délután 4 órakor ülést tartott, az erre a célra kiküldött városi bizottság. Az ülésen jelen voltak: Kovács József polgármester, Dr. Magoss György főügyész, Oláh Károly, Körner Adolf tanácsnokok, Debreczeni Jenő légszeszgyár igazgató, Acél Géza főmérnök, Szabó Kál-

mán országgyűlési képviselő, Márton Imre, Dr. Fejér Ferenc, Horváth István, Márk Endre, ifj. Schwarc Vilmos, Szilágyi Imre, Bechert Manó, ifj. Bányai István. Vecsey Imre elnök ismerteti a szönyegen levő ügyet, melyre vonatkozólag a világítási bizottság tervezetet és költségvetést dolgozott ki, mely szerint létesíthető a villamos telep, de haszon nélkül. Ha azonban a máv. vágányvilágítását megkapni lehet, akkor haszon lehet.

Debreczeni Jenő eladja, hogy a közgyűlés még 1901-ben megbízást adott a világítási bizottságnak, hogy a villamos világítás ügyében tegyen javaslatot. Akkor nem lehetett keresztül vinni a dolgot, azóta azonban megváltoztak a viszonyok. A villamos vasutal együtt kell megemlíteni a villamos világítást is. Meg is indultak már a tárgyalások ez ügyben, de a helyi vasut 25 évi engedély meghosszabbítást kér. 10 évet a teherkihelyezésre és 15 évet a személyszállításra, azonban egyiket, a másik nélkül nem létesíti. Az árakra vonatkozólag nincs eltérés a város és a vasut között, ennél fogva nincs akadálya telep létesítésének.

Körner Adolf tanácsnok, a világítási bizottság elnöke vitatja, hogy a helyi vasut által betervezett szerződés tervezetben nincs kifejezve az, hogy a társaság nem létesíti a villamos üzemeltetést a teher szállítás kihelyezése nélkül, s így nem 25 éves koncesszió meghosszabbítást kér, hanem 15 éveset.

Debreceni Jenő kijelenti, hogy a tárgyalások alatt a társaság nem ment bele a 15 éves meghosszabbításba. A világítási bizottság csak 10 éves meghosszabbítást hozott javaslatba és megtette számításait arra az esetre is, ha a helyi vasutal nem lehetne megegyezni. A 10 éves terület átengedési meghosszabbítást is csak az esetben kellene megadni, ha a Csapó-utcai vonalat kiépítették, melyen a teherszállítást lebonyolítja. A villany telep létesítése egyébként is nagyon sürgős, mert ha ez év őszén nem kezdenek hozzá az építéshez, a legnagyobb fogyasztó a Máv. maga állítja fel a telepet a saját használatára.

A társaság által betervezett szerződés tervezet a legridegebb önzéssel van tele, melyben a helyi vasut a város megváltási jogát akarja hatályon kívül helyezni — ami az előbbi és most fennálló szerződésben biztosítva van — kívánja a 25 éves koncesszió meghosszabbítását kívül a teljes közszégi adómentességet, s kiköti, hogy a város semmiféle közhasználatra szolgáló társas járműre engedélyt ne adhasson. Ezek a pontok élénk vita tárgyat képeztek a bizottságban, s nem egy jogos panasz és bírálat hangzott el a városháza nagytermében.

Az előadó ezután áttért a villanytelep felállításának költségvetésére. A világítási bizottság három eshetőségre való tekintettel állapította meg a költségelőirányzatot. Az első eshetőség az, hogy a város felépíteti a telepet a közvilágítás és a magánfogyasztás céljaira. Ez esetben a befektetési tőke 510.000 korona. A 6 százalékos amortizáció után maradt felesleg, vagyis az évi tiszta haszon megközelítőleg 4100 koronát tesz ki. A második eshetőség az, ha a közvilágítás és magánfogyasztókhoz a máv. fogyasztása is hozzájárul. Ez esetben a befektetési tőke 550.000 korona, hozzávetőleges évi felesleg pedig 27.920 koronát tenne ki. A harmadik eshetőségnél a helyi vasut áram fogyasztását is hozzávették, amikor a befektetési tőke 648.000 koronát, a hozzávetőleges évi haszon pedig 29.220 koronát tenne ki. Ezt az aránylag kedvező eredményt pedig csak az esetben lehet elérni, ha a villanytelepet úgy építik föl, hogy az mintegy kibővítése lenne a légszeszgyárnak. A helyi vasut hozzávételénél mutatózó kis haszon onnan ered, hogy a bizottság csak 250.000 voltnyi fogyasztást vett alapul, önköltségen számítva.

Némelyeknek az az aggályuk támadt, hogy a villanyvilágítás esetleg kárt okozhatna a szépen virágzó légszeszgyárnak. Erre vonatkozólag az előadó azt a megnyugtató kijelentést tette, hogy a villany sehol sem

okozott észrevehető csökkenést a légszesszel való világításban.

Dr. Fejér Ferenc vádakkal illeti a helyi vasutat, mely a beterveztett szerződés tervezetben mindent felvett, ami a várost terheli, de ami a város javára szólna, arról egy szóval sincs említés téve. A kis vasut sohasem tördött a közönség érdekeivel, akkor járhatja kocsijait, amikor neki tetszik, a kalauzok a megállóhelyeken beszélgetnek, pipázgatnak, ahelyett, hogy a kocsit elindítanák, vagy éppen bevásárlásukat eszközlik, s addig a kocsiban ülőknek várni kell. Hanem igenis tördött avval, hogy mennél több osztalékot fizessen a részvényeseknek. A társaság nagy igényekkel lép fel a várossal szemben és a beterveztett szerződés tervezetét a tárgyalás alapjául el nem fogadhatja, hanem a világítási bizottság a főügyéssel együtt dolgozzon ki olyan szerződés tervezetet, mely a város érdekeit is megvédi.

Aczél Géza kijelenti, hogy a villanytelep létesítésének kérdését a modern város fejlődés, a kis vasut személy forgalmának emelése és a máv. hozta felszínre. A helyi vasutal csak barátságos tárgyalással lehet a kérdést megoldani. Az is javítani akarja a hibákat, természetesen a saját előnyére és a város is a maga érdekeit tartja szem előtt; nézete szerint meg kell adni a helyi vasutnak a 25 éves engedély meghosszabbítást, mert az átalakítás nagy befektetéseket igényel, amit a társaságnak be kell hozni. Ez csakis alku tárgyát képezheti. A megváltási feltételek módosítását itt nem lehet keresztül vinni, mert a társaság előterjesztése nagy terhet ró a városra. Ami a közönségi adómentességet illeti, az elől sem zárkózna el. Mikor e társasággal az első szerződést kötötte a város, akkor még nem volt Debrecenben közönségi adó. (Oh szép idők!) Mikor a Kossuth utcai vonal kiépült, akkor elengedték az adót; tehát az új vonalakra is megadhatónak véli az adómentességet, de oly kikötéssel, hogyha a jövedelem meghaladja a befektetési tőke 6 százalékát, akkor köteles fizetni a társaság közönségi adót, ha nem tesz ki a jövedelem 6 százalékot, akkor elengedhetőnek véli. Javasolja, hogy mondja ki a bizottság a villanytelep felállítását, a helyi vasut hozzájárulása nélkül, a teherforgalmat helyezze ki és adjanak 10 évi koncesszió meghosszabbítást.

Szabó Kálmán. Régóta szó van már Debrecenben a villamos világításról, pedig a gázgyár sokkal inkább megfelel a közszükségletnek azért mert a villany sokkal drágább és nem nyújt akkora fényt, mint az Auer égő. De haladni kell a korrallal, a villany megfizethetetlen, mint igazi hajtó erő. Hosszasan beszél a helyi vasutról és a máv. világításáról és azon aggodalmának ad kifejezést, hogy a város maga állít versenytársat a gázgyárnak. Az a véleménye hogy állítsák föl a telepet a helyi vasut nélkül, de a vele való tárgyalásokat ne szakítsák félbe. Sokkal nagyobb fogyasztóknak igérkezik a máv. erre inkább van szükség.

Márk Endre azt tartja legfontosabbnak, hogy a teherszállítás kiszorítsák a Piacról. Azután áttér a kis vasut ügyére és azt javasolja, hogy küldjenek ki egy bizottságot, mely hivatva volna 3 hónapon belül a helyi vasutal a dolgot rendbe hozni. Ha nem sikerül, úgy építsék föl a telepet a helyi vasut nélkül.

Oláh Károly a világítási bizottság előterjesztéseit elfogadásra ajánlja. Szerinte létesíthető a telep, melyből kára semmi esetre sem lesz a városnak. Maga a város fejlődése megkívánja, hogy a telep akár a helyi vasutól teljesen függetlenül is meglegyen. Majd később maga a társaság fog jönni egyezkedni.

Márton Imre az előterjesztett számadásokból konstatálja, hogy ha a kis vasutal létrejön a szerződés, akkor a város évente 2400 koronát kidob. Javasolja a bizottságnak, mondja ki, hogy csak az esetben létesít telepet, ha a máv. szerződik. Nincs szükség a helyi vasutra. Ha csak azért nem akar a vá-

ros áldozni, hogy a teher forgalmat kiszorítsa. Akkor is csak 13 évre adna adómentességet.

Végül az elnök kérdésére a bizottság kimondta *elvben*, hogy a villanytelepet felállítja. A mávval fejestessék be és ettől önállóan folytatassák a tárgyalás a helyi vasutal.

NAPI HIREK.

— **A fiemei kormányzó felmentése és kitüntetése.** A király felmentette állásától Roszner Ervin báró fiemei kormányzót és neki ez alkalomból a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozta.

— **Széll államtitkár ünneplése.** Budapesti tudósítónk távirati híradása szerint Széll Ignác államtitkár a belügyminisztérium tisztikara tegnap ünnepelte. Széll Ignác államtitkarsága tizedik évfordulóján a tisztikar élén Tisza István melegen üdvözölte. — Igaz, ugymond, hogy az én kiváltságom e tisztviselő kar kötelékéből talán már csak napok kérdése; mégis feljogosítva érzem magamat, hogy a tisztelet, becsülés és szeretet érzelmeit tolmácsoljam. Széll Ignác meghatva köszönte meg a figyelmet és kitüntetést, melynek kimagasló mozzanataként fogja emlékei közt megőrizni, hogy azon a miniszterelnök is személyesen részt vett. A belügyminisztérium tisztviselői kara Széll államtitkár lelkesen, őszinte szeretettel ünnepelte.

— **Kenyeret a népek.** Békés-Csabán mint nekünk onnan táviratozzák, tegnap nagy zavargás volt. Több száz szocialista munkás délután benyomult a városházra és az előjáróságtól kenyeret követelt. Kenyeret az éhező népek! kiabáltak és fenyegető módon rátámadtak a városi tisztikarra; úgy hogy esendőségnak és katonaságnak kellett kivonulnia, mely aztán a zavargókat kiszorította a városházról és szétkergette. Több elfogatás történt. A letartóztatott szocialisták állítólag kijelentették, hogy Achim András csabai képviselő biztatta őket erre a tüntetésre.

— **A Szent-Erzsébet egyesület közgyűlése.** A Szent-Erzsébet-Egyesület rendes évi közgyűlését vasárnapon e hó 26-án tartotta meg szép számu tagok részvétele mellett V. Szabó Jánosné elnölete alatt. Dr. Wolafka Nándor, igazgató rövid visszajelentést tett az egyesület sikereit és fejlődését, hozzáfűzve észrevételeit és kéréseit. A közgyűlés tetszéssel hallgatta az előadást. Molnár K. Dezső pénztáros előterjesztéssel a pénztár állapotáról, — melyből kitűnik, hogy az egyesület jövedelme a múlt évben volt 6457 kor. 99 fillér a rendezett hangverseny, táncmulatságok és tea esték után tiszta jövedelem 3808 kor. 63 fillér, a többi tagsági díjakból, adományokból és templomi gyűjtésből, az egyesület kiadása (szegények segélyezése) 1204 kor. 12 fillér, úgy hogy a folyó évre átvisz 5253 kor. 87 fillért. A szegények között együttesen kiosztott a múlt évben 3003 drb. utalvány (hus 635, kenyér 760, liszt 508, tej 802 liter, tűzifa 298 (a 5 kiló) vagy is egészben ki lett osztva 3175 kiló hus, 760 kiló kenyér, 254 kiló liszt, 1490 kiló tűzifa, 802 l. tej 658 k. 12 f. értékben és 472 k. készpénzben. Az ügybuzgó pénztárosnak hálás köszönetet szavaztak és a felmentést megadták a két számvizsgáló Wolafka Antalnén elnök és Dumbrava Lászlóné vál. tag javaslatára. Az elnök a maga, a tisztikar és a választmány nevében lemondott, mivel egy évre választván meg megbízatásuk letelt és azután következett a választás. Elnökké egyhangulag ismét V. Szabó Jánosné, társelnökké a boldogult Bethlen Sarolta grófnő helyébe egyhangulag dr. Irinyi Istvánné, alelnökké ismét egyhangulag, Usanak Józsefné és Wolafka Antalné, igazgatóvá dr. Wolafka Nándor, pénztárossá Molnár K. Dezső, ellenőrré ismét Miskolczy Lajosné, titkárrá Mérey Attilia k. a., jegy-

zővé Ruzska István lett egyhangulag megválasztva. A választmány legnagyobb részt megmaradván új tagokkal lett kiegészítve, névszerint özv. Bogdán Zsigmondné, Borsovay Demeterné, Bosznay K. né, Buzás M. né, Késmárki Istvánné gr. Klebesberg Béláné, Konez Lajosné, Lösch Istvánné, Mogyoróssy Ferencné, Péchy Márta, özv. Radezky Lászlóné, özv. Ruzska Istvánné, Sepsy Dezsőné, Székér Ernőné, Than Gyuláné, K. Tóth Mihályné Vámos Károlyné.

— **A Debreceni Tornaegyesület évi rendes közgyűlése** e hó 26-án folyt le a tagok élénk érdeklődése mellett, Laszgalner Kálmán ügyvivő elnök vezetése alatt. A dr. Horvay Róbert titkár szerkesztett részletes évi jelentés főbb adatai a következők. Az *egyleti élet fejlesztése* főleg a sporttér további felszerelésében s látogatottságának az emelésében állott: az új tennis pályákkal sikerült a hölgytagok számát emelni. A pénzügyi kezelés azonban újításra szorult. A pályán való kerékpározás és a labdarugás az elmúlt évben hanyatlott. Ezért, és régi hagyományaihoz is visszatérve az egylet kihagyta címéből a kerékpáros jelzőt. Új sportágként sok művelőre talált a kalapácsvetés s egyes tagok oly szép haladást mutattak fel, hogy az országos legjobb eredményt jelentékenyen megjavították (Rudolfi Imre 29'56 m.-es dobása.) A tornacsarnokban a tornaszás a rendes mederben folyik. A női tornaszás a télen szünetel.

Versenyek. Az egylet 1904-ben két versenyt rendezett, egy házit március 20-án és egy országosan október 2-án. Ez utóbbin most is szép számmal vettek részt a társ-egyletek versenyzői. A tiszteletdíjakra eszközölt gyűjtés szép eredménnyel járt, a versenyen azonban gyengébb volt a közönség érdeklődése s így az anyagi eredmény is. Idegen versenyen kétszer szerepelt az egylet: Aradon 14 tagu csapattal, ahol a hatos csapat II. díjat, egy tag pedig szintén II. díjat nyert; és Budapesen, ahol 2 tag III. díjat nyert. Mindkét versenyre az egylet némi támogatást is tudott adni két-két tagjának.

Vívás az egyletben nem volt, de Benedek vívómester termét sokan látogatták a tagok közül. Wladimir birkozómester két hethetes birkozótanfolyamot tartott csekély részvétellel.

Új tagul 1904-ben belépett 37 egyén, kilépését jelentette 26. Igen kellemetlen azonban és a kezelést nagyon megnehezíti sok tagnak a nem tördömsége, hogy kilépési szándékát nem jelentik be írásba, mint az alapszabály kívánja, hanem csak megtagadják a tagsági díj fizetését. Minthogy ez igen sok felesleges és eredménytelen munkát okoz az illető tisztviselőknél, a közgyűlés felhívja a kilépni akaró tagokat, hogy e tekintetben is alkalmazkodjanak szigorúan az alapszabályokra és jelentsék be kilépési szándékukat az év vége előtt írásban az elnökségnek. A már kiállított nyugták azonban mindig kiváltandók. A rendes tagok száma 102, a pártolóké 15, nőké 19, a főiskolai hallgatóké csak 12. A rendes tagok évi díja 10 K., pártolóké 6 K., nőké és főiskolai hallgatóké 5 K.

Pénzügyi állapot. Az egyletnek van egy 1500 koronás kölcsöne, melyre öt éven át (1905—1909) heti 10 koronás törlesztési részletet fizet. Tagsági díjakból befolyt 1249 K., hátralékokból 226 K., a beszédési illeték 14370 K. volt; hogy ez kevesebb legyen, a tagok arra kéretnek, hogy a tagsági díjat közvetlenül a pénztáros vagy a titkár kezéhez fizessék be az egyleti helyiségben. Fűtés és világítás költsége 290 K., késedelmi kamat 198 K. volt; művezető díja 600 K. A tagsági díjakban most ijesztően nagy a hátralék.

Ugy az évi jelentést mint a számadást a közgyűlés tudomásul veszi. Tóth Mihály volt művezetőt, ki a tisztelet 11 éven keresztül kitartó buzgósággal látta el, a közgyűlés megválasztja örökös tiszteletbeli művezetőnek s erről neki díszesen kiállított oklevelet

ad át. Azt az indítványt, hogy jövőre a kevésbé fontos s folyó ügyek intézésére ne mindig az egész tisztikar s választmány hivassék össze, hanem egyszerűen bizottság üljön lehetőleg sűrűn, s a választmány ellenőrzése mellett, a közgyűlés elvileg helyesli, s végrehajtását az új választmányra bizza.

Tisztaújítás. Elnökké választatnak újra Dr. Kenézy Gyula, Dobieczy Sándor, s ügyvivő elnökké újra Lassgallner Kálmán. Al-elnökök: Aczél Géza, Vecsey Imre, Dr. Horvay Róbert. Titkár: Dr. Polgár Dániel. Tenziszgazda: Töpler Ottó. Jegyző: Kiss Kálmán, segédjegyző Toldi László. Pénztáros Dr. Varga Lajos újra megválasztott pénztáros lemondása után Kovács Mihály. Ellenőr: Farkas Géza. Mérnök: Váradi Géza. Háznagy Szarukán Sándor. Ügyész: Dr. Arvay Béla. Orvosok: Dr. Czákó Zsigmond, Dr. Dereksy István, Dr. Hütter Károly, Dr. Láng Sándor. Számvizsgálók: Gaszner Géza, Szántó József. Választmányi tagok: Antalffy Gyula, Csóka Samu, Dr. Csűrös Ferenc, Gebauer Károly, Gyürky Sándor, Jánosy Zoltán, Dr. Jász Viktor, Komlósy Artur, Lestyan Adorján, Papler Pál, Pogány Kornél, Póka Gyula, Sinka Sándor, Dr. Szász Adolf, Szücs Ferenc, Dr. Tüdös János, Dr. Tüdös Kálmán, Török Gábor, Tóth Mihály, Dr. Varga Lajos.

Végül határozatba ment, hogy a társas szellem ápolására, amiben kívánatos, hogy a nem tornászok is részt vegyenek s minden hó első péntekén tartott esti összejövetelek (vacsorára vagy vacsora után) uja életbe léptetendők. Az első ily este pénteken, március 3-án lesz az Arany-Bika szálló egy külön helyiségében. Vendégek is szívesen látatnak

— **Petició tárgyalások.** A kir. Curia II. választási tanácsa Vavrik Béla elnöklété alatt tegnap délelőtt Budapesten ülést tartott, melyen újabb három petíciót tűztek ki tárgyalásra. Ezek: Desseffy Géza báró előadásában a Blaskovich Sándor ellen benyújtott petíciót március 28-ára; Sárai Szabó László előadásában a Dr. Serbán Miklós ellen benyújtott petíciót március 31-ére és Losonczy Ödön bíró előadásában a Lónyay Géza mandátuma ellen benyújtott petíciót április 4-ére. Egyben megemlítjük, hogy a Tisza István gróf belvárosi mandátuma ellen benyújtott petíciót Sárai Szabó László, Nyíri Sándor miniszter vizivárosi mandátuma ellen benyújtott petíciót Istvánffy Gyula báró fogja előadni.

— **Gazdasági ismétlő iskola építése.** Aczél Géza főmérnök betérjesztette a városi tanácshoz, a létesítendő gazdasági ismétlő iskola felépítésének költségvetését és az építési terveket. Az iskola építésére a tanács árlejtést fog hirdetni, melyre az ajánlatok március hó 17-én délelőtt 10 óráig nyújthatók be. Az ajánlatokat még ugyanazon nap délelőtt folyamán 11 órakor felbontják.

— **Eskütétel.** Dr. K. Szalay Béla az újonnan kinevezett kerületi orvos tegnap tette le a hivatalos esküt Kovács polgármester kezébe.

— **Birkózóverseny.** Vasárnap délután 4 órakor nagy érdeklődés mellett folyt le. Wladimir, Waldpffel, és Vanderheyden birkózó mestereknek egymással való mérkőzése a Péterfia-utcai tornacsarnokban. Az érdekes verseny előzményei ismeretesekek. Waldpffel budapesti birkózómester versenyre hívta ki Wladimir ismert orosz mesterbirkózót, hogy szintén a Wladimir a hollandi Vanderheydennek felajánlotta a revanch birkózást. A lefolyt versenyen a bíróság elnöke Vecsey Zoltán volt. Először Waldpffel és Vanderheyden mérköztek két összemetenben. Azután Wladimir állt ki Wanderheymmel. Kitalig néhány másodperc alatt kétszer tett le szabályszerűen két válra. Utánna következett a verseny legérdekesebb része, Az első mérkőzés 15 perc alatt az ellenfelek egyike sem győzte le a másikat. A másodszori összemetenelnél Wladimir levágta Waldpffelt.

A következő mérkőzés, mely 30 percig tartott eredménytelen maradt, ugyszintén a harmadik is noha Wladimir mester ügyességével és merész támadásaival vasósággal remekelt végre sikerült legyőznie ellenfelét, aki ugyancsak hatalmas erővel és gyönyörű technikával rendelkezik. Waldpffel kívánságára miután a versenyeldöntetlen maradt a jövővasárnap újból összeméri erejét a két kiváló mester és a versenyt akkor addig folytatják, míg valamelyik, legyőzötlen a porondon marad. A közönség körében mris nagy érdeklődés mutatkozik a vasárnapi verseny iránt.

— **Az Alföldi Takarékpénztár** Debrecenben vasárnap d. e. 10 órakor tartotta rendes évi közgyűlését gróf Degenfeld József elnöklété alatt.

A közgyűlés az igazgatóság évi jelentését elfogadta, — a felmentvényt az igazgatóságnak a felügyelő bizottságnak egyhangulag megadta.

A leírások után fenmaradó tiszta nyereség 37802 K., 36 fillért tett ki, mely összeg felosztására nézve a közgyűlés elfogadta az igazgatóság indítványát s eszerint részvényenként 12 koronás osztalék kifizetését határozta el. Az osztalék f. hó 27-étől kezdve vehető fel az intézet pénztáránál.

A tartalék alaphoz 5500 korona, a nyugdíj alaphoz 2000 korona esatoltatott, míg a fent maradt 2487 korona és 51 fillér új számlára vitetett előre.

A választások megejtetvén igazgatósági tagok lettek újból Szántó Győző és Ormós Gábor. Választmányi tagok pedig Pálffy Gábor, Wesztler István, Fisch Ignác, Rozinger Lajos, Berger Jenő (új) és Geiger Simon (új).

— **Hangverseny.** Erlich József az ismert zenetanár f. évi március hó 2-án csütörtökön d. u. 5 órakor a Bika szálloda disztermében előhaladott tanítványaival hangversenyt rendez. Az érdekes hangverseny műsora a következő:

1. Mozart Nyitány. Don Juan Vonós négyes. Előadják: Vásáry István első hegedű, Vásáry András második hegedű. Erlich József mély hegedű, Vásáry József gordonka.

2. Handrok J. Op. 64. Scherzino. Zongorán előadja báró Vay László. 3. Schubert F. Op. 142. az Impromtű, Zongorán előadja Gyarmaty Mariska.

4. Mendelsohn, Nászinduló, Zongorán előadják: Vinnay Márta és Tótvárad Korniss Géza.

5. Karbulka J. a) Berceuse. Huber K. b) Repülj fecském ablakára, magyar népdal. Hegedűn előadja Balogh Margitka. Zongora kísérettel Erlich József.

6. Mihály Ig. Balaton háborgása, magyar ábránd. Zongorán előadja Balogh Irénke. 7. Oesten Th. Havasi harang Idylle. Zongorán előadja Nagy Jenő.

8. Dancla 100 mü. Romanc és mazurka. Hegedűn eladja: Mandel András. Zongora kísérettel Ehrlich József.

9. Liszt F. Rhapsodia hongroise 13. sz. Zongorán előadja Fülöp Etelka.

10. Zsadányi A. Boka kesergője, régi magyar hallgató csárdással. Hegedűn előadja Vásáry István. Zongora kísérettel Fülöp Etelka.

11. Raff J. Fantasia Polonaise. Zongorán előadja Tótvárad Korniss Géza.

12. Magyar népdalok. Előadja a zenekar. Első hegedű Vásáry István, Mandel András, Balogh Margit, Balogh László, Nagy Endre, Czeglédy Béla, Fráter Tibor, Ehrenfeld Erzs: II. hegedű Vásáry András, Frank László, Mandel Böske; mély hegedű Csákányi József; gordonkán Vásáry József, Balogh Gábor; gordon Balla Gergely.

— **Hatósági értesítés.** A helybeli ló állomány között a rühkór nagyobb mértékben uralkodik. Felhívom tehát a gazdaközönséget, hogy saját jól felfogott érdekében a lóállománya között fellépett, de még eddig be nem jelentett rühösségről annyival is

inkább tegyen jelentést a mező r. kapitányságnál, vagy a városi m. kir. állatorvosnál, mert ellenkező esetben a bejelentést elmulasztók az 1888. évi VII. t.-c. 149 §-a értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetettek. — Különben is közeledvén a legeltetési idény beállta, a kihajtás csak egészséges, teljesen kigyógyult, s az előirt szabályok szerint fertőtlenített istállókból származó lovakra nézve fog megengedtetni. Debrecen, febr. 27. Dr. Tóth Mihály mezőrendőr kapitány.

— **A rendőri besugók alkonya.** Az a sok panasz, mely a közönség minden rétegéből hallatszott, arra indította Végő Gyula főkapitányt, hogy elbocsájtotta a szolgálatából a rendőri besugókat és rendszert változtatott. Elrendelte, hogy jövő hó 1-től kezdődőleg a központi rendőr felügyeletet a polgári biztosok végezzék és az egyenruhás rendőrbiztosokat pedig a rendőrlégenység, éjjeli kávéházak, korezmák és mulatók ellenőrzésével bízta meg. Mindenképen helyeseljük a főkapitány ezen intézkedését annál is inkább mert azok az ugynevezett spielik, nem annyira besugtak, mind inkább zsarolták a kisebb kávéháztulajdonosokat, mely dologgal már a vendéglősök és kávéosok ipartársulata is foglalkozott és tagjai érdekében lépéseket is tett a polgármesternél. Tehát bealkonyult goncielnék.

— **Nyugtázás.** A siketnémák részére a következő adományokat vettem s nyugtázom köszönettel: Károlyi Sándor szakértői díja 6 kor. Biharvármegye 99 kor. 80 fill. Dolha Rókamezői vasgyár 5 kor. Sesztina Jenő Debrecen 40 kor. Takaréék és Hitel-szövetkezet Debrecen 50 kor. Röch István Budapest 10 kor. Kissebesi gránitkőbánya részv. társ. 40 kor. Budai Apostol banya társulat 20 kor. M. kir. kinestári kőbánya kezelőség Visegrád 4 kor. Füleky Pál egyesületi pénztáros

— **Verekedő háztulajdonos.** Valamí eltérés volt Fischer Ferenc Hatvan utca 7. szám alatti lakos és Boros Ferenc háztulajdonos között ami felett tegnap délután verekedni kezdtek. A szóváltásnak az lett a vége, hogy Boros egy baltával alaposan fejbe ütötte Fischert. A rendőrség a megvert ember panasza folytán megindította az eljárást Boros ellen.

— **Megőrült dijnok.** Szatmári József Kut utca 36. szám alatt lakó pénzügyigazgatósági dijnok e hó 26-án délután megőrült. A szerencsétlen emberen már régebb idő óta mutatkoztak a téboly tünetei, de mindeddig csendesesen viselkedett. Vasárnap azonban hirtelen erőt vett rajta a dühöngés, úgy, hogy a rendőrségnek kellett a házbellek kérésére közbelépni és elszállítani. — Mint közveszélyes örület a közkórházba akarták szállítani, de oda nem fogadták be, mivel annyi a beteg, hogy nem tudnak neki helyet adni. Ezért a rendőrség ideiglenesen egy magánzárkába helyezte el és megtette az intézkedéseket, hogy valamelyik országos elmeorvóintézetbe elhelyezhesse.

x **Jó forgalmu trafik** üzlet vagy helyiség kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

— **Fogfájást és szájbűzt azonnal megszüntet** a Plombus amerikai önbombázó szer. Bővebbet a lapunk mai számában közzétett hirdetésben.

x **LETZTER JÓZSEF** fénykép és zseftűfestészet és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő lakatban

Mesék.

Irta: Fáy Nándor.

Az egyoldalu szerelem.

Egy jelentékeny szép asszonyt afelel biztosította valamelyik barátja, hogy rettenetesen szereti. A nő tudomásut vette és ezt mondta rá:

— Jól van!

— De nincs jól! — szólt a fiatal ur eléggé értelmesen. — Így az ügy teljesen egyoldalu.

Az asszony olyannak találta ezt a mondatot,

ami iránt mégis érdemes érdeklődni, megkérdezte tehát:

— Hogy érti ezt?

A szerelmes ur nagy határozottsággal így válaszolt:

— Ugy értem, hogy én is magát szeretem és maga is csak magát szereti.

Megnyugvás.

— Aisha, Aisha! — sopánkodott Musztafa, a ritkaszakállu. — Ugy-e, nem fogsz megcsalni soha?

Aisha, miként a visszhang, ezt felelte:

— Soha!

— Meg mersz rá esküdni?

— Meg!

— Fogadd meg hát a prófata szakállára!

— Fogadom a prófeta szakállára!

Ekkép szólt Aisha, azután elment vizitbe a szeretőjéhez, aki csunyább, szegényebb, ostobább volt, mint Musztafa, de abban az előnyben volt Aisha előtt, hogy nem a férje volt neki. A szerelmes vizit után mégis elmélkedni kezdett:

— Nem szegtem én most meg az eskümet?

Egy pár pillanat múlva már nem tartotta szükségesnek az elmélkedést, hanem megnyugodva állapította meg:

— Nem is szeghettem meg a hűséget, mert sohasem voltam hozzá hű.

Jó tanács.

Egy katonatiszt urat azzal vádoltak, hogy valamelyik bajtársa feleségével házasságot törött. Olyan nagyon törte a házasságot, hogy becsületügyi eljárást indítottak ellene és a becsületbíró elnöke az ezredparancsnok, kimondta a határozatot, hogy az olyan gazembert irgalom nélkül ki kell vetkőztetni az uniformisából.

A verdikt után hazament az ezredes és még otthon is viharzott benne a becsületézés:

— Adta gazemberje! Így be merészeli szennyezni másnak a családi szentélyét...

Még több és változatos formában is viharzott az ezredes becsületézése és csak akkorült el benne a korrektségnek ez az orkánja, mikor egy nagyon jószabású asszonyka járult elibe azzal az alázatos instanciával, hogy ne csukassa le az urat, aki véletlenül elszámította magát néhány forint erejéig. A szép asszony ura tudniillik számvivő-örmeister volt és pénzeket is kezelt.

A korrektségi vonalak elgömbölyödtek az ezredes arcán:

— Talán majd lehet valamit tenni az ügyben! — szólt. — De...

Ezt a de-t nemesak mondta, hanem a kezével is magyarázta. Az asszonyka akadékoskodni próbált:

— Ne, ne... A családi boldogságunk...

Az ezredes ur toppantott:

— Első sorban legyen becsületes az ura, aztán törődjék a családi boldogságával!

A klasszikusok hive.

A tanár ur a latin órán klasszikus mondások magyarázatával táplálta az osztályt. Egy feltucat-féle tan szempontjából magyarázta, mennyi aranybecsületesség van például abban a latin példabeszédben, hogy: nem könnyebbitik meg az ember lelkét a kincsek, vagy másszóval: a pénz nem boldogít. És maga is beleizzadt, az osztály is, míg kifejtette, hogy tisztességes embernek eszerint az elv szerint kell életét felépítenie. azaz akkép tökéletesíteni lelkét, hogy a pénz csak másodrangú legyen.

Óra után meglátogatta a tanár urat egy szegény asszony, akinek a fia rosszul tanult, be akarta hát őt iratni a privátába.

— Csakhogy ezért tíz forint dukál minden hónapban! — jelentette ki a tanár ur.

Az asszony sirdogált;

— Ó, én nem tudok annyi pénzt fizetni...

A klasszikusok tanulmányozásából kialakult felelet így szólt:

— Hát akkor minek járhatja iskolába a fiát? H. nincs pénze, adja mesterinasnak a gyereket.

TÁVIRATOK.

Japán-orosz háború.

Berlin, február 27. Frigyes Lipót herceg tegnap este Genuába utazott, hogy Kelet Ázsiába utazzék.

London, febr. 27. A Daily Telegraph jelenti Tokióból: A japánok eddig összesen 41 hajót fogtak el, amelyekkel Vladivosztokot akarták elérni.

London, febr. 27. A Reuter-ügynökség tudósítója az orosz főhadiszállásról azt jelenti Senkingen át, hogy a harcra Csilitól nyugatra folytatják a küzdelmet. A legszélső keleti szárnyon a japánok elfoglalták a leg-szélsőbb orosz állásokat. Most a fővédelmi állást is fenyegetik. A támadás hevesességéből arra következtetnek, hogy Nogi tábornok a port-arturi tüzéséggel erősített japán had-erő vezére. Negyven sebesült Mukdenbe érkezett. Négy száz megérkezését holnapra várják. Más jelek is mutatnak arra, hogy nagy harc folyik. — Egész nap borzasztó hóvihár dühöngött.

Orosz forrongás.

Pétervár, febr. 27. A helyi gyárakban ma kezdték meg a munkásképviselek választását ama bizottságba, mely Szidlovski szén-vezetése alatt hivatva lesz az orosz-munkás viszonyok megvizsgálására. A választások általában csöndesen folytak le.

Varsó, február 27. Mivel a hatóságok attól tartanak, hogy a rendőrök sztrájkba állnak, ma Varsóban minden rendőrszemet egy katonai kísér. Intézkedés történt, hogy az esetre, ha valamelyik hivatalnok helyét elhagyja, az illető állás betöltetlen ne maradjon és hogy a rendőröket megvédjék a sztrájkolók esetleges támadásától.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, február 27.

Buza kínálat és vételkezdés mérsékelt. Tartottirányzat mellett 12,000 métermázsra került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonaneműek tartottak. Idő: esős.

Buza áprilisra	19.88—90.
„ októberre	19.68—70.
Rozs áprilisra	17.40—42.
„ októberre	15.62—64.
Zab áprilisra	13.94—96.
„ októberre	14.16—18.
Tengeri májusra	12.14—16.
Repe májusra	14.92—94.

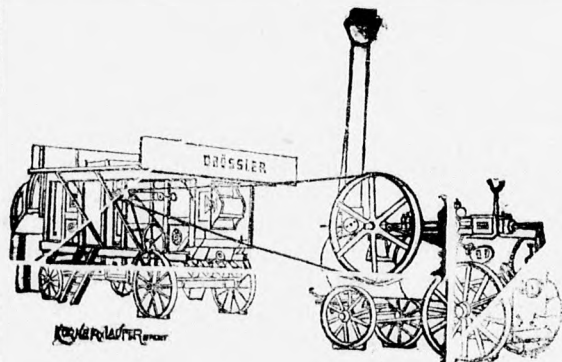
Donogán és Somassy

Debrecen, Kistemplombazár.

Menyasszonyi kelengye.
Vászon, szőnyeg.
Férfi- és női fehérnemű.
Női divatárak.

Határozott árak.

Drössler Károly
cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest VI. Váci körút 59

Magánjáratok, gőzmozdonyokat, gőzcsepplőket, gőzkekészleteket, járványos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzin- és nyersolajmotorokat, malom-berendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolid kivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett. Aránlással és költségvetéssel kívánatra díjmentesen szolgálók **Képviselek** kerestetnek.

HIRDETESEK

jutányos árban

felvétetnek

a Szabadság kiadóhivatalában.

Telefon 275.

PLOMBUS New-York. 104. E. 106. Str.

PLOMBUS!

25 000 hálairat 1 év alatt

**Nincs többé fogfájás!
odvas fog!
büzösszáj**

Fenti betegségeknek előidézői kétségtelenül az odvas fogak. Ezen remek amerikai szer, ezen kinos és kellemetlen szenvedéseket

azonnal megszünteti!

„Plombus“-szal mindenki maga plombirozhatja fájdalom nélkül és hihetetlen egyszerű módon

odvas fogait!

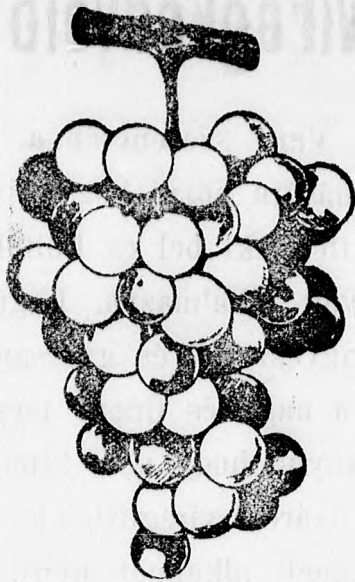
Plombusne hiányozzék egy háznál se az egyszeri csekély kiadás százszoros kamatja; a nyugalom. A fogfájdalmakban szenvedőket tehát saját érdekében felhívjuk, hogy rendeljék meg ezen valóban remek háziszert, mely az amerikai élelmesség neto vábjaja!

Ára egy adagnak, mely 5—6 odvas fogra elegendő, használati utasítással 2 korona. 2 kor. 10 fill. előzetes beküldése után bérmentve bérhova. Megrendelhető egyedül a Magyarországi képviselőtől, melynek címe:

„Plombus“ szétküldés, Pásztó Heves-me.

Millenium telep Nagyósz.

Legelősbárák!

Legelősbárák!

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarországon legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, is mely szőlőiskola állami segéllyel és állami felügyelet mellett létesült.

Ranunkel H. es Fia

postó nagykereskedő cég Piac utca 19. szám alatt, a t. közönség igényei kielégítendő, külön osztályt vezetett be kizárólag

férfi divat szövetek

kicsinybeni eladására.

A tavaszi legújabb divatu bel- és külföldi szövetek, u. m. szinas és sima kamarnok, cheviottok, fekete és kék Chochmanek, fényposztók, valamint egyenruházati posztók és Trikók, mindenfeln szín és minőségben meglegő dus választékban már most megérkeztek és eredeti gyári árban Kicsinyben is kaphatók.

Schberg Vilmos és Társai brassói postó gyárosok készítményei dus választékban

Schberg Vilmos és Társai brassói postó gyárosok készítményei dus választékban

A legjobb arc-
szépítő szer a

SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehéríti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.

Epe-szappan.

Serail-crème. nappali használatra.

Kitűnő toillet szappanok a kenőcs használatához

Serail-puder. Kiváló finom arczpor három színben, fehér, rózsza és krém

1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész uraknál, valamint Josa és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszerésztárába

Aradon, szabadságtér, valamint minden más gyógyszerésztárban.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely
ára 70 fillér

Meghívás

A Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank r. t.

XXXVIII-ik Rendes Közgyűlését

1905 március hó 12-én d. e. 9 órakor saját helyiségében (Iparbank-udvar) tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak azon figyelmeztetéssel, hogy az alapszabályok 22 § szerint részvényeiket vagy intézetünk pénztáránál, vagy a következő debreceni intézeteknél u. m. Alföldi takarékpénztár, Debreceni első Takarékpénztár Közgazdasági Bank, Takarékszövetkezeti és Hitelintézet 5 nappal a közgyűlés előtt le kell tenniük.

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság jelentése és számadása az 1904 üzletéről és indítványa az évi nyereség felosztása
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása és a nyereség iránti határozat.
4. A felmentvény iránti intézkedés.
5. Az alaptőke felemelése 1000 drb. új részvény kibocsátása által.
6. Az alaptőke további felemelése a tartalékból és részvények névértékének megfelelő felemelése
7. Az alapszabályok módosítása.
8. Két sorrend szerint kilépő igazgatósági tag és egy felügyelő bizottsági rendes tag helyének választás utján való betöltése.

Az Igazgatóság

Az évi jelentés, mérleg és az ezekre vonatkozó adatok f. évi március hó 4. től kezdve az intézeti helyiségben az üzleti órák alatt megtekinthetők.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet

IX. évtársulatába beiratkozások és felvételek **mulasztási illeték felszámítása nélkül** február hó végéig eszközölhetők.

A szövetkezet tagjainak a legutóbbi négy évi ciklus alatt 72611 K. 44 F. hasznot eredményezett, melyel a törzsbetétek **teljes 6% kamatoztatását** biztosította.

NYOLCÉVES törlesztéses jelzálogi valamint személyi hitelre kiadott kölcsöneit a közönség meglepően nagy mértékben veszi igénybe.

A kölcsönkamatoknak a heti betétekkel egyszerre s egy összegben lehetővé tett fizetése továbbá **az utólagos kamat elszámolással engedélyezett kölcsönök** a hiteltkereső közönség nagy kényelmére és előnyére szolgálnak.

Az igazgatóság legújabb határozata szerint 2000 koronán fejl kölcsönök-nél a 6% kamaton túl **semminemű kezelési illeték nem számíttatik**, valamint elhárított a betevők azon hátránya, hogy felszámolt betéteiket a rendes közgyűlés megtartásáig gyümöleszetlenül visszatartották, mennyiben az igazgatóság határozata szerint **ezután a felszámolt évtársulat betétei után a kifizetésig kamat megtérítést fog nyújtani.**

Bejelentések a IX. évtársulatba naporként 9-től 12-ig délután 3-5-ig eszközölhetők az intézet piac-utca 83 szám alatt levő hivatali helyiségében.

A DEBRECENI HITELBANK

Részvénnyitási sa s á g

I. é. február 1-én.

megkezdtemüködését

Kölcsönöket nyujt váltóra, kötelezvényekre, értékpapirokra árukra.

Óvadékkölcsönöket ad bérlőknek és vállalkozóknak.

Jelzálog- és törlesztéses amortizációs kölcsönöket engedélyez földbirtokokra és házakra.

a legkedvezőbb feltételek mellett.

Elfogad betéteket betéti könyvekre és folyószámlára **a legmagasabb napi kamatláb melletti kamatoztatás véget vesz és elad** mindennemű értékpapirt és ércpénzt, valamint **Elfogad megbízásokat** ilyenek vételére vagy eladásására és minden a bankszakmába vágó ügyeletek kötésére **Üzleti helyiség Széchenyi utca I sz. I em.**

Az igazgatóság.

A virágkedvelő közönség figyelmébe.

Van szerencsén a. n. é. virágkedvelő közönség becses tudomására hozni hogy virág üzletemben egy új virágkötőt szerződtettem, ki bel és külföldi nagyvárosok elsörangu virág termeiben volt alkalmazva. Legmodernebb koszorukat, virágcsokrokat oly művészettel és gyorsan állit elő, hogy virág termemben bármilyen nagy és finom megrendelést felvállalhatok. Főtörekvésen odairányul, hogy nem kimélve semmi áldozatot, üzletemet a legelső fővárosi virágüzletek színvonalára emeljen és nagyrabecsült vevőimnek alkalmat nyujtsak arra, hogy finoman készült csokrokat kaphasson.

Paczelt János.

m ü k e r t é s z .

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és a csomagolására kiváló gond fordittatik, legszolidabb és legolcsóbb árak mellett.

Első kétele a gyárban vásárol Ön olcsón legjobban:

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyárban.

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és hangfokozó gerenda felfalálója.

BUDAPEST, II., LANCHID-U. 5. SZ.

A jánlja saját gyárában készült, általános an elismert különleges (ciatlítás) fa-, réz-, fuvó és vonós hangszereit, cimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedük. 3,—, 4,—, 5,—, 6,—, forinttól feljebb a legjobb felszereléssel.

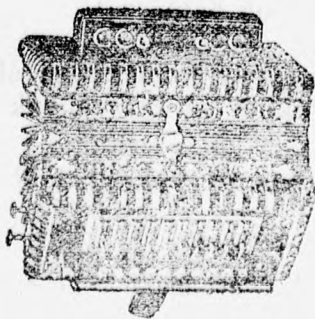
Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedü vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyab hangot nyer (biztos siker); hegedübe javítás 4—frt.

TÁROGATÓ.

rózsafából, új ezüst billentyűvel és iskolával, 30.—frttól feljebb **Harmonikumok** világhírű legjobb gyártmány 65.—frttól feljebb

Zenekarok teljes felszerelése, előnyös feltételek mellett jutányos árban, elismert jó minőség. a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

Harmonikák, legjobb, erős elpusztíthatatlan hangokkal, 2 50- 3.—, 4.—, 5.—forinttól feljebb. **különleges** acél hangu hangversen yharmonikák, saját minták.

Javitások az összes hangszereken, különleges szakszerű pontossággal, jutányos árban eszközöltetnek,

Kezesség minden egyes hangszernél.

Kivitel nagyban és kicsinyben

Arjegyzők minden hangszerről kívánatra ingyen és bérmetve küldetik,

